

Työntekijäin ja merimiesten palkkaturva

Palkkaturva turvaa työntekijän työsuhteesta johtuvien saatavien maksamisen työnantajan konkurssin tai muun maksukyvyttömyyden varalta. Palkkaturvana voidaan maksaa kaikkia sellaisia saatavia, jotka työnantaja olisi velvollinen työntekijälleen maksamaan.

Palkkaturva perustuu palkkaturvalakiin (866/1998) ja palkkaturva-asetukseen (868/1998) sekä merimiesten osalta merimiesten palkkaturvalakiin (1108/2000) ja valtioneuvoston asetukseen merimiesten palkkaturvasta (1295/2000).

Palkkaturvan saamisen edellytykset

Työsuhde

Palkkaturvaa maksetaan vain työsuhteisille työntekijöille. Työsuhde on kyseessä silloin, kun työntekijä tekee työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. Palkkaturvan ulkopuolelle jäävät osakeyhtiön toimitusjohtaja, kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies ja avoimen yhtiön yhtiömies sekä yksityinen elinkeinonharjoittaja. Myös muut yrityksessä määräysvaltaa käyttäneet henkilöt voivat jäädä palkkaturvan ulkopuolelle.

Työnantajan maksukyvyttömyys

Palkkaturvan saamisen edellytyksenä on työnantajan maksukyvyttömyys. Tällainen tilanne on mm. silloin, kun

- työnantaja on asetettu konkurssiin
- työnantaja ei pysty maksamaan ulosotossa olevia velkojaan
- työnantaja on laiminlyönyt ennakonpidätykset tai työnantajamaksut
- työnantajan maksukyvyttömyys on muutoin palkkaturvaviranomaisen selvästi todennettavissa

Palkkaturvan hakijan ei tarvitse esittää selvitystä työnantajan maksukyvyttömyydestä, vaan sen tutkii palkkaturvaviranomainen.

Hakemuksen määräaika

Saatavaa on haettava kolmen (3) kuukauden kuluessa sen erääntymisestä.

Työsuhteesta johtuvat saatavat erääntyvät pääsääntöisesti palkanmaksukausittain ja lopputili työsuhteen päättyessä. Lakiin tai sopimukseen perustuvaa vahingonkorvausta, jolla ei ole erityistä eräpäivää, on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia on lainvoimaisella tuomiolla ratkaistu tai siitä on sovittu vakiintunutta työmarkkinakäytäntöä noudattaen solmitulla sopimuksella.

Jos hakemusta ei ole tehty määräajassa, ei saatavaa voida palkkaturvana maksaa.

Merimiesten palkkaturvahakemuksen jättämiselle ei ole säädetty määräaikaa. Saatavaa on kuitenkin haettava palkkaturvana merilain (674/1994) mukaisen meripanttioikeuden voimassa ollessa. Tästä johtuen merimiehen on haettava palkkaturvaa pääsääntöisesti vuoden kuluessa saatavan syntymisestä.

Selvä ja riidaton saatava

Palkkaturvana voidaan maksaa vain selviä ja riidattomia saatavia. Jos työnantaja riitauttaa palkkaturvana haetun saatavan, eikä sen oikeellisuutta pystytä palkkaturvamenettelyssä selvittämään, saatavaa ei voida palkkaturvana maksaa, ennen kuin sen määrä ja peruste on ratkaistu lainvoimaisella tuomiolla.

Palkkaturvana maksettavat saatavat

Palkkaturvana voidaan maksaa seuraavia saatavia:
varsinainen palkka (kuukausi-, tunti-, urakka- tai provisiopalkka), lomapalkka ja -korvaus, lomaltapaluuraha ja lomaraha, työajan lyhennyskorvaus (pekkaspäivät), irtisanomisajan palkka, odotusajan palkka, työkalu- ja matkakorvaus, päivärahat, työsuhteeseen perustuva vahingonkorvaus, työaikapankkisaatava.

Palkkaturvan rajoitukset

Palkkaturvana maksettavien saatavien enimmäismäärä on 15 200 euroa samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella. Merimiesten palkkaturvalle ei ole säädetty enimmäismäärää, lukuun ottamatta vahingonkorvaussaatavaa.

Työaikapankkisaatavilla on palkkaturvassa oma enimmäismäärä, joka on samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella työntekijän kuuden kuukauden palkkaa vastaava määrä. Tämä koskee myös merimiehiä.

Odotusajan palkkaa työntekijällä on oikeus saada enintään sen verran kuin palkkaturvana maksetaan muita työsuhteesta johtuvia saatavia. Tämä rajoitus koskee myös merimiehiä.

Työntekijän oikeutta palkkaturvaan on rajoitettu myös väärinkäytösten estämiseen tarkoitetuilla säädöksillä.

Palkkaturvan hakeminen ja hakemusten käsittely

Palkkaturvan hakijana voi olla

- työntekijä
- työntekijäjärjestö, jolle työntekijä on siirtänyt saatavansa perittäväksi tai
- työnantajan ollessa konkurssissa myös konkurssipesä.

Palkkaturvaa haetaan lomakkeella, joita saa TE-toimistoista tai osoitteesta www.suomi.fi/asiointi. Saatavien selvittämiseksi palkkaturvahakemukseen on hyvä liittää jäljennökset mahdollisesta kirjallisesta työsopimuksesta, työtodistuksesta ja palkkakuitista. TE-toimistot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) ottavat vastaan palkkaturvahakemuksia sekä neuvovat palkkaturvaan liittyvissä kysymyksissä. Ulkomailla tehtyä työtä koskeva palkkaturvahakemus voidaan ulkomailla jättää myös Suomen edustustoihin.

Palkkaturvahakemuksen käsittelee ja päätöksen asiassa tekee työnantajan kotipaikan ELY-keskus. Merimiesten palkkaturva-asiat hoidetaan Uudenmaan ELY-keskuksessa.

ELY-keskus lähettää palkkaturvahakemuksen tiedoksi työnantajalle/työnantajan konkurssipesälle sekä varaa tälle tilaisuuden lausunnon antamiseen hakemuksen johdosta. Samanaikaisesti selvitetään myös työnantajan maksukyvyttömyyttä ulosottoviranomaisilta, veroviranomaisilta ja Suomen Asiakastieto Oy:n luottotietokannasta.

Palkkaturvan maksaminen

Palkkaturva maksetaan työntekijän pankkitilille viikon kuluessa päätöksen antamisesta. Palkkaturva voidaan maksaa pankkiin myös työntekijän ilmoittaman osoitteen perusteella.

Palkkaturvana maksettavasta saatavasta toimitetaan ennakonpidätys, joka on 5 000 euroon asti 30 % ja tämän ylittävältä osalta 50 %. Lisäksi palkkaturvasta maksettavasta saatavasta vähennetään työntekijän eläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu. Palkkaturvaviranomainen ilmoittaa maksetut suoritukset veroviranomaiselle lukuun ottamatta konkurssipesän kautta maksettua palkkaturvaa.

Työnantajan takaisinmaksuvelvollisuus

Palkkaturvana maksettu saatava peritään työnantajalta tai tämän konkurssipesältä korkoineen takaisin valtiolle. Palkkaturvapäätös on työnantajaan nähden heti täytäntöönpanokelpoinen. Saatavaa peritään ulosottoteitse tai valvomalla se työnantajan konkurssissa.

Muutoksenhaku palkkaturvapäätökseen

Työntekijän valitus työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaan ja vakuutusoikeuteen

Työntekijä voi valittaa palkkaturvapäätöksestä työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaan ja sen päätöksestä edelleen vakuutusoikeuteen mm. silloin, kun

- hakemus on hylätty liian myöhään tehtynä
- hakemus on hylätty sen vuoksi, ettei työnantajaa ole voitu todeta maksukyvyttömäksi
- hakemus on hylätty sen vuoksi, etteivät saatavat perustu työsuhteeseen
- hakemus on hylätty palkkaturvan väärinkäytösepäilyjen johdosta

Työntekijän kanne alioikeudessa

Jos palkkaturvana haettu saatava on hylätty sen vuoksi, että työnantaja on riitauttanut saatavan, työntekijän on säilyttääkseen oikeutensa palkkaturvaan nostettava kanne kärjäoikeudessa työnantajaa vastaan.

Jos saatava on hylätty sen vuoksi, ettei palkkaturvaviranomainen ole kyennyt selvittämään sen perustetta ja määrää, mutta työnantaja ei ole sitä kiistänyt, työntekijän on nostettava kanne kärjäoikeudessa valtiota vastaan.

Mikäli työnantaja on konkurssissa, kannetta ei voida nostaa, vaan työntekijän on valvottava saatavansa konkurssissa.

Työnantajan takaisinsaantikanne

Maksuvelvolliseksi määrätty työnantaja voi hakea palkkaturvapäätökseen muutosta nostamalla takaisinsaantikanteen valtiota vastaan. Jos työnantaja on konkurssissa, maksuvelvollisuutta koskeva riita voidaan ratkaista konkurssimenettelyn yhteydessä.

Rahoitus

Työttömyysvakuutusrahasto maksaa vuosittain jälkikäteen valtiolle palkkaturvana maksettujen ja työnantajilta takaisin perittyjen pääomamäärien erotuksen. Tähän tarvittavat varat kerätään työttömyysvakuutusmaksuina työnantajilta.

www.mol.fi

www.ely-keskus.fi